

шлости пружа се могућност да из ових извјештаја прате догађаје једног давно прошлог времена, неумињене и без величања значаја јуначких борби и подвига. Крвава и мучна је била борба између освајача и бранилаца, од којих је највећи дио припадао истом народу. Очита је била тежња млетачких власти за економског превлашћу и израбљивањем, што је и био мото

млетачке политике у овим нашим крајевима, па и шире.

Љепота и значај ове књиге управо је у томе што су ови документи и лако занимљиво штиво, приступачни и широкој читалачкој публици, захваљујући преданом раду др Срђана Мусића.

Драгана Радојичић

Ходимир Сиротковић и Лујо Маргетић, ПОВИЈЕСТ ДРЖАВА И ПРАВА НАРОДА СФР ЈУГОСЛАВИЈЕ, Школска књига, Загреб 1988. године

Недавно је изашла у Загребу у издању „Школске књиге“ запажени уџбеник Повијест држава и права народа СФРЈ, чији аутори опадају међу најистакнутије хрватске правне историчаре. Др. Ходимир Сиротковић, је проф. Правног факултета у Загребу у пензији а др Лујо Маргетић, је проф. Правног факултета у Ријеци.

Уводни први дио о правној историји наших народа у средњем вијеку, написао је проф. Ј. Маргетић, а проф. Х. Сиротковић аутор је другог до четвртог дијела који се односе на државно-правни развој југословенских земаља до доношења првог Устава 1946. године.

У првом дијелу описује се настанак и развитак средњовјековних и југословенских држава и права. Други дио обухвата државно-правни развитак југословенских народа и земаља у буржоаском раздобљу до 1918. године.

Трећи дио садржи државно-правни развитак старе југословенске државе (1918—1941) а четврти дио обухвата Стварање нове југословенске државе 1941. — 1945. године.

О Црногорској држави и праву аутори пишу на страницама 103 — 104. (Ј. Маргетић) и 127. до 136. (Х. Сиротковић).

Књига је снабђена опширним библиографским подацима и изворима и литератури за сваки проблем који се у њој обрађује; на крају су додани ради лакшег сна-

лажења читалаца опширни регистри личних и стварних појмова.

Аутори су у својим текстовима испољили научну објективност и стремност да расправљају одређене проблеме који до сада овакви уџбеници нијесу садржавали.

Проф. Маргетић, објашњава прилично опширно Душанов законик и статутарно право приморских градова (Которски и Будвански Статут). Он оправдано сматра да би било „погрешно“ правни статус српске државе у доба њезине највеће моћи свести на византијско право“ и констатује да се у њој налазе многи трагови општих средњовјековних европских правних начела али и елементи старог словенског права (стр. 83). Надаље истиче „да је српски правни сустав у XIII и XIV вијеку оригинална творевина тадашњих прилика у српској држави упркос наведеним снажним утицајима“.

У Одељку о етногенези Албанаца, аутор (Маргетић) заузима став да нијесу довољно увјерљиви докази за мишљење да Албанци потичу од Илира. Управо „Илири нијесу били етнички формирани народ“ и нијесу имали ни јединствено поријекло“. Због тога етногенеза појединих илирских скупина и „племена“ је прилично замршена и до данас још није у знаности успјехом објашњена „стр. 9“.

У књизи су посебно занимљиви дјелови о државно-правној истори-

ји старе југословенске државе и стварању нове Југославије за вријеме НОБ-а. Проф. Сиротковић је на ограниченом броју страница успио јасно и прегледно изнијети све релевантне државно-правне проблеме о животу старе југословенске државе те о стварању нове Југославије. Тако је проф. Сиротковић на крају другог дијела унио ново занимљиво написано поглавље о проблемима претварања Југословенских народа у нације токов XIX и XX вијека. И у дијелу који се односи на стару југословенску државу проф. Сиротковић је унио нека нова поглавља која се иначе налазе у оваквим уџбеницима југословенске правне историје. Он је тако унио два поглавља из дипломатске историје (о питању одређивања граница, Краљевине СХС након првог свјетског рата, те о дипломатским и војним савезницима старе југословенске државе). У том трећем дијелу налазимо и велико поглавље о југословенским политичким странкама и њиховим ставовима према националном питању а посебно и опширније обрадио ставове КПЈ према том питању.

У дијелу о Југословенском правном систему је дато доста простора питању постојања правног партикуларизма у појединим гранама права а добро и јасно су дате карактеристике најважнијих унифи-

цираних закона (Кривично, Радно, Процесно и Аграрно право).

У четвртном дијелу је по први пут у нашим уџбеницима систематски обрађено питање војне окупације Југославије са аспекта прописа међународног права. Тако је проф. Сиротковић, дао основне карактеристике четири окупационих система. (Њемачки, Италијански, Мађарски и Бугарски), а особито је добро обрађено питање правног положаја југословенских партизана с гледишта међународних прописа.

На крају четвртог дијела додано је шире поглавље о борби за међународно признање Нове Југославије, те посебна глава о Париском мировном уговору 1947. године, којим су одређене нове границе Југославије према Италији.

По прегледности и пуноћи садржаја, успјелој селективности и синтези битних чињеница из државно-правне историје свих Југословенских народа, по јасноћи излагања, по научној објективности ова ће књига сигурно изазвати заслужену пажњу не само стручних кругова историчара него и ширих кругова читалаца који се занимају за нашу историју.

Лука Вукчевић

Љубодраг Димић, АГИТПРОП КУЛТУРА, АГИТПРОПОВСКА ФАЗА
КУЛТУРНЕ ПОЛИТИКЕ У СРБИЈИ 1945—1952.

Београд 1988.

Књига Љубодрага Димића, Агитпроп култура, агитпроповска фаза културне политике у Србији 1945 — 1952. Београд 1988., која је објављена од стране издавачке радне организације „Рад“ из Београда, отворила је нове перспективе историографије у истраживању друштвених појава и истовремено показала да се примјеном начела историографске методологије, могу успјешно истраживати и оне об-

ласти друштвеног живота чије је тумачење до сада било у домену других научних дисциплина, политологије, социологије, историје књижевности, историје умјетности, естетике и тд.

Питања културе у периоду социјалистичке Југославије па и раније, обрађивана до сада фрагментарно у појединим студијама о развоју социјалистичке Југославије, остајала су ван архивских односно исто-